

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни, оскільки малі та середні підприємства (МСП) формують значну частину економічного потенціалу, створюють робочі місця та сприяють соціальній стабільності. Підвищення прибутковості МСП є важливим завданням через їхню вразливість до економічних криз, обмеженість ресурсів та високу конкуренцію. Прибуток — це різниця між надходженнями від реалізації продукції чи послуг і витратами на їх виготовлення та збут. Він виконує оціночну, розподільну та стимулюючу функції. Для МСП прибуток може бути валовим, чистим чи операційним, залежно від діяльності. Особливості МСП, як-от сезонність у сільському господарстві чи чутливість до ринкових змін, вимагають адаптованого підходу до керування.

Прибутковість МСП залежить від зовнішніх (макроекономічні умови, конкуренція, політична нестабільність) та внутрішніх (неефективне управління, слабкий маркетинг, організаційні проблеми) факторів. Обмеженість ресурсів робить МСП особливо вразливими. Фінансовий стан, зокрема ліквідність і рентабельність, є ключовим для протистояння кризам, а неефективне використання ресурсів може призвести до фінансових труднощів.

Управління прибутковістю МСП базується на концептуальних підходах, які враховують специфіку формування, розподілу та використання прибутку. Основними є такі підходи:

- Системний: розглядає прибуток як сукупність взаємопов'язаних елементів, що включають процеси формування, розподілу та використання, з метою забезпечення стабільного фінансового результату.
- Ситуаційний: орієнтується на адаптацію управлінських рішень до мінливих ринкових умов, враховуючи ризики та зовнішні загрози, що впливають на прибутковість.
- Процесний: передбачає управління прибутком як послідовність дій, спрямованих на максимізацію чистого прибутку через планування, прогнозування та контроль.

Ці підходи спрямовані на максимізацію та оптимізацію чистого прибутку, а також його стабільне формування в часі. Вони враховують тактичні та стратегічні аспекти, що дозволяє МСП моделювати альтернативні рішення для підвищення ефективності управління.

Схема управління прибутком включає формування, аналіз резервів і моніторинг. Резерви зростання виявляються через аналіз неефективностей, розробку заходів та їх впровадження. Для МСП ключовими є економія ресурсів, впровадження інновацій, активний маркетинг та технологічна модернізація. У кризових умовах важливе антикризове управління: скорочення витрат, створення резервів і реформування процесів.

МСП в Україні мають високу частку прибуткових суб'єктів, але стикаються з обмеженим доступом до ресурсів і нестабільністю ринків. Рекомендації включають оптимізацію витрат, інновації, державну підтримку та адаптацію до секторальних особливостей, наприклад, у сільському господарстві чи торгівлі.

Теоретичні аспекти підвищення прибутковості МСП ґрунтуються на комплексному управлінні прибутком, аналізі факторів впливу та використанні резервів. Застосування системних і маркетингових підходів дозволяє досягати стійкості в умовах нестабільності. Активне планування та державна підтримка є ключовими для довгострокового розвитку та конкурентоспроможності МСП.

Перелік посилань:

1. Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Куліш Є. В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/54.pdf
2. Розвиток малих та середніх підприємств на регіональному рівні як ключовий чинник підвищення зайнятості населення регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/10%2843%29/17.pdf>
3. Концептуальні підходи до управління прибутком торговельного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/78.pdf
4. Міністерство економіки України. Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=161fb74b-c8ad-4cc5-b7ed-645962eb2e28&title=StrategiiaRozvitkuMSB>